

*Д.Б. Столярук, Управління Національного банку України
в Харківській області*

ГОТІВКОВИЙ ОБІГ У ПЕРІОД РЕФОРМ

Під час перебудови економіки, політичних та економічних потрясінь, які переживає Україна останніми роками, готівка посідає все більш важливе місце в економічному житті країни. Як найбільш ліквідний актив, готівка користується підвищеним попитом саме в часи економічної та політичної нестабільності. На обсяги та напрямки руху готівки впливають багато факторів, насамперед це державна політика у сфері готівкового обігу. Національним банком України проводиться цілеспрямована робота щодо зменшення частки готівки у грошовій масі.

За період 2003-2008 років, під час стрімкого розвитку економіки, обсяг готівки в обігу збільшився майже в 4,7 раза, з 33,1 до 154,8 млрд. грн. У 2007 році для забезпечення потреб готівкового обігу було введено банкноту номіналом 500 гривень.

Фінансова криза, що вплинула на банківську систему України, спричинила різке зростання готівки в обігу з 118,8 млрд. грн. за станом на липень 2008 року до 154,7 млрд. грн. за станом на 01.01.2009. Причиною такого зростання були масовий відтік депозитів із банківських установ та ажіотажний попит на готівку. На сьогодні, як і раніше, готівка залишається найбільш ліквідним активом, попит на який особливо зростає під час зниження довіри до банківської системи. Збільшення готівки в обігу вимагає оптимізації її потоків усередині країни.

Так склалося, що обсяги надходжень та видач готівки в різних регіонах України значно відрізняються, що свідчить про їх перерозподіл за межами банківської системи. Напрямки та обсяги готівкових потоків на рівні областей та регіонів залежать від розвитку регіональної економіки, її структури, а в деяких регіонах мають сезонний характер (Автономна Республіка Крим). Так, зважаючи на рівень розвитку виробництва товарів та послуг, всі області України можна розподілити на дві групи: перша – області, що випускають готівку в обіг (емісійні), друга – області, що вилучають готівку з обігу (ремісійні). Найбільшими емісійними областями в Україні є Донецька, Дніпропетровська, Луганська, в яких нерозвинене виробництво товарів кінцевого споживання. Ремісійними ж в Україні традиційно є області, що мають великі оптові торговельні центри (Одеська, Харківська, Чернівецька). Щодо Харківської області, то аналіз надходжень та видач готівки свідчать про значні обсяги надходжень готівки до області із сусідніх регіонів (Сумська, Полтавська, Донецька області). Це пов'язано із наявністю в Харкові одного з найбільших центрів торгівлі країни. Хоча слід зазначити, що останнім часом вплив таких торговельних центрів на структуру готівкового обігу дещо зменшився, що пов'язано з розвитком загальнонаціональних торговельних мереж, і, як наслідок, розподіл готівки між регіонами став більш рівномірним. Але внаслідок економічних особливостей різних регіонів

України рух готівки між регіонами буде завжди, і завдання Національного банку та його територіальних управлінь оптимізувати ці потоки та зробити їх більш керованими та прогнозованими.

Столярук, Д.Б. Готівковий обіг у період реформ [Текст] / Д.Б. Столярук // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (21-22 травня 2009 р.) : у 2-х т. – Суми : УАБС НБУ, 2009. - Т. 1. - С. 42–44.